

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-333

25.4.2019

Ly Forsikring ASA

Næringsliv

Utforkjøring – syk sjåfør – varslet identifikasjon? – fal. §§ 4-9, 4-11, og 4-14.

Sikredes lastebil ble påført skader i forbindelse med en utforkjøring. Lastebilen ble kjørt av en sjåfør ansatt i sikredes firma. Sjåføren ga ulike forklaringer til politiet på stedet og i senere avhør om hvorfor han måtte stanse. Sjåføren mente politiet måtte ha misforstått hans forklaring på stedet grunnet språkvansker. Politiet mente at sporene på stedet tydet på at sjåføren ikke hadde forsøkt å svinge, og at det kunne se ut som om at sjåføren hadde sovnet under kjøring. Til selskapet forklarte sjåføren at han hadde følt seg dårlig under kjøringen, og at han derfor stoppet flere ganger. Selskapet anså forsikringstilfellet for å være fremkalt ved grov uaktsomhet og avkortet erstatningen med 20 %. Nemnda kom til at selskapet hadde mistet retten til å avkorte erstatningen da avslagsbrevet ikke tilfredsstilte kravene i fal. § 4-14, med hensyn til at selskapet ikke hadde redegjort for reglene om identifikasjon.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 119 731 (selskapets avkortning, 20 % av den totale skaden)

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på motorvogn og spørsmålet om selskapet kan avkorte erstatningen med kr 119 731 (20 %) pga. grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9, herunder om selskapet har varslet i samsvar med fal. § 4-14.

Sikredes lastebil ble påført skader i forbindelse med en utforkjøring den 13.8.17. I politidokumentene fremgikk følgende om hendelsen:

På stedet er det 2 kjørefelt i nordgående retning, og rett forut er det et akselrasjonsfelt. Ulykken hadde skjedd rett etter en slakk høyrekurve etter akselrasjonsfeltet. Vogntoget hadde kjørt ut på høyre side etter kurven. Spor i gresset i grøftekannten tydet på at vogntoget nærmest hadde "fortsatt kurven" og ut i grøfta. Avstanden fra første sport utenfor vegbanen til der vogntoget lå, ble målt til ca 71 meter. I grøfta har vogntoget lagt seg på siden, og oppnådd friksjon på den måten. Skader i front og langs hele høyre side.

Jeg snakket med siktede og han fremstod som preget ved at han skalv på hendene og i stemmen. Han forklarte på engelsk at han hadde startet kjøringen kvelden før ca kl 2030 på (R). Han hadde etter det kjørt til (O) for lossing der. På retur fra (O) mot (R), så hadde han forut for ulykken måtte veldig tisse og hadde tenkt å stoppe vogntoget på siden av E6 for å tisse. Han hadde satt ned farten og lagt seg inn mot siden, da høyre hjulsett/forhjul hadde tatt tak utenfor vegbanen og styrt vogntoget ut i grøfta. Han trodde han hadde hatt ca 50-60 km/t da vogntoget tok tak i grøfta.

Jeg forklarte at sporene tydet på annet, da det rett forut var gode avkjøringsmuligheter og at sporene ikke samsvarte med hans forklaring. Jeg forklarte at det så ut som han hadde sovnet under kjøring, fordi avkjøringen med vogntoget så ut som direkte avkjørsel, og ikke at han hadde lagt seg inn. Han holdt imidlertid på sin forklaring. (...)

Det fremgår videre av politidokumentene at sjåføren ble avhørt av politiet den 25.8.17 hvor han forklarte:

At han brått ble kvalm og måtte kaste opp. Han følte seg i fin form, men dette kom helt plutselig. Han prøvde å svinge ut på sida av vegen, men det høyre hjulsettet havnet på gresset og han klarte ikke å dra bilen inn igjen. Han kjørte dermed av vegen og velta.

Dette forklarte han også til politiet på stedet, men han merka seg at de ikke helt forstod hva han sa, og han fikk inntrykk av at de trodde han skulle stoppe fore å tisse. Han hadde sagt at han måtte "spy", og at politiet muligens oppfattet dette som "pee", som betyr å tisse.

Siktete blir gjort kjent med at politiet mistenker at han har sovna. Det gjorde han ikke. Han har hatt alle sine lovpålagte pauser og hadde hatt mulighet til å sove der hvis han var trøtt.

(...)

Siktete erkjenner ikke straffskyld for å ha sovnet bak rattet. Han har gjort alt rett men hadde uflaks og fikk et hjul ut på gresset slik at uhellet skjedde. Han så at det ikke var noe trafikk bak ham, og vegen var bred nok til at han kunne stoppe der uten å hindre øvrig trafikk.

(...)

Sjåføren godtok et forelegg for å ha overtrådt vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 første ledd den 24.10.17.

Sjåføren har i en tekstmelding som ble oversendt selskapet den 13.6.18 forklart følgende om hendelsen:

When I was driving, I started to vomit and feel bad om The road E6 (N). I tried safety to stop at the side of the road, but the front wheel of the truck drove on the grass. After that I lose truck Steering wheel control. (...)

Videre har sjåføren i en e-post av 24.7.18 forklart følgende:

I start feel bad in (O), stop there for 5 min, take drink water and after that I start again to drive to (B)I. Distance of road was about 160km. So I try to drive forwards, but again feel bad. Again I stop in Truck parking place for couple minutes. After pause I again start to drive forwards. Before accident I stop maybe 4 or 5 time. Police have my approved Tacho receipt and there is all info about my stop time, rest time, drive time, speed limit etc. Never I have before like this situation, never I feel bad when driving Truck on the Road. But before accident couple seconds I start vomit, and try safely and quickly stop Truck on the road side, not close way for anothers cars, but my front right wheel take a grass and I lose Truck drive control.... I think I make professional choice, because nothing get hurt, nothing dead, nothing get bad feel after accident including also me. This my trip was all nght, after night drive everyone have tiredness, but we survive we watchful. This job is not easy, specially night job with long working hours (10-15h each night). (...)

Selskapet varslet den 17.11.17 om mulig avkortning som følge av grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9. Selskapet viste blant annet til:

Når fører er sovnet bak rattet, blir dette sett på som grovt uaktsomt. Skaden vil derfor medføre en redusert erstatning i henhold til Forsikringsavtaleloven(FAL) § 4-9 andre ledd, Vegtrafikkloven § 3, samt deres vilkår punkt 4.4.

Forsikringsavtaleloven § 4-9 andre ledd.(sikredes fremkalling av forsikringstilfellet).

Har sikrede ved annen forsikring enn ansvarsforsikring grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan selskapets ansvar settes ned eller falle bort. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på skyldgraden, skadeforløpet, om sikrede var i selvforskyldt rus, og forholdene ellers.

Selskapet besluttet den 11.12.17 å avkorte erstatningen med 20 %, dvs. kr 119 731. Selskapet la til grunn at skaden hadde oppstått som følge av sjåføren hadde sovnet under kjøringen.

Sikrede krever erstatning for hele skaden og avviser at selskapet har anledning til å avkorte for grov uaktsomhet. Sjåføren følte seg dårlig og var i ferd med å stanse lastebilen. At man blir syk innebærer ikke i seg selv at man er uaktsom. Sjåføren har tidligere under kjøringen stoppet når han følte seg dårlig og har således tatt sine forhåndsregler. En eventuell feilvurdering av egen helsetilstand kan i visse tilfeller være uaktsom, men det er i alle tilfeller ikke grovt uaktsomt.

Selskapet har i avslaget vist til at sjåføren sovnet under kjøringen. Politiet har ikke konkludert med at sjåføren sovnet, og selskapet kan ikke konkludere med det politiet mistenker, jf. FinKN 2017-688. Sjåføren har ikke opplyst i sine forklaringer at han var trøtt, og dersom selskapet fastholder dette standpunktet, bes det om en nærmere redegjørelse. Sjåføren har kun beskrevet i generelle vendinger at man er trøtt etter lengre tids kjøring, men har ikke forklart at han selv var ute av stand til å kjøre i det aktuelle tilfellet.

At det ene hjulet kommer på utsiden av veiskulderen i forbindelse med en stans er ikke uaktsomt, og at det i slike tilfeller kan ta noe tid før det registreres at hjulet er utenfor, og at man forsøker å rette opp lastebilen når dette oppdages, er naturlig. Hendelsen var ikke mulig å unngå i dette tilfellet. Sjåføren må ha forsøkt å bremse som følge av at lastebilen har stoppet ca. 70 meter etter utforkjøringen, hvilket utgjør kun tre lengder av lastebilens total lengde. Det er ikke unormalt at det tar noe tid å stoppe.

Selskapet har i alle tilfeller ikke påberopt identifikasjon i sitt brev om avkortning av 17.11.17, og har derfor ikke adgang til å avkorte erstatningen, jf. fal. § 4-14.

Selskapet krever avkortning i erstatningen med kr 119 731 (20 %) som følge av grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9, og viser til at sjåføren sovnet under kjøring. Sjåføren forsøkte ikke å stoppe kjøretøyet før det veltet og stoppet av friksjonen. Kjøretøyet fortsatte svingens kurve der veien rettet seg ut, og det er ingen tegn til at sjåføren har forsøkt å rette opp eller stoppe kjøretøyet. Ved kjøring skal enhver ferdes hensynsfullt, være aktpågivende og varsom, slik at det ikke kan oppstås fare eller volde skade på eget kjøretøy, annen eiendom eller andre trafikanter, jf. vegtrafikkloven § 3. Sjåføren har forklart at han følte seg dårlig og trøtt. I henhold til vegtrafikkloven § 21 første ledd skal man ikke forsøke å føre et kjøretøy når man ikke er skikket til å kjøre på en trygg måte, enten dette har sin årsak i at man er syk, sliten eller trett. Skaderisikoen hvis man sovner ved kjøring av et stort kjøretøy er høy. Yrkessjåfører har en særlig plikt til å påse at kjøretøyet og dens tilbehør og innretning ikke er en fare eller volder skade. Fører burde i dette tilfellet ha stoppet kjøretøyet for å ta en "powernap".

Avkortningens størrelse er satt på bakgrunn av AKN-1443 og AKN-2268. I saker hvor sikrede har sovnet har avkortningen ligget på mellom 10 og 25 %. Dette tilfellet bør vurderes strengt fordi føreren ikke har vært skikket til å kjøre. Føreren har over lengre tid følt seg dårlig. I tillegg er han yrkessjåfør, og kontrollerer et stort kjøretøy med stort skadepotensiale. Det er ofte bare tilfeldigheter som avgjør hvilke skader kjøretøyet blir påført, og ikke minst hvilke skader det kan påføre andre.

Selskapet avviser at det har tapt retten til å avkorte pga. manglende varsling etter fal. § 4-14. I selskapets brev av 17.11.17 er det vist til punkt 4.4 i vilkårene hvor det står "Skade som den sikrede eller den som er ansvarlig for bilen har voldt ved grov uaktsomhet (...)". Kapittel 4 i vilkårene viser dessuten til de generelle vilkår hvor identifikasjon er beskrevet. Dette må regnes som tilstrekkelig varsel om at det dreier seg om identifikasjon mellom sikrede og føreren.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avkorte med 20 % i erstatningen pga. grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9, herunder om selskapet har varslet i samsvar med fal. § 4-14.

Nemnda ser først på spørsmålet om selskapet har varslet i henhold til reglene i fal. § 4-14.

Det følger av fal. § 4-14 at selskapet skal gi sikrede skriftlig beskjed om sitt standpunkt dersom det vil gjøre gjeldende at det er helt eller delvis fri for ansvar eller har rett til å si opp forsikringen etter en av reglene i kapittel 4. Selv om ordlyden i fal. § 4-14 ikke oppstiller noen krav om at selskapets

avslag skal henwise til de reglene som påberopes, er det lagt til grunn både i nemndspraksis og juridisk teori at selskapet plikter å informere om identifikasjonsspørsmålet i avslagsbrevet, jf. FinKN-2017-381, FinKN-2015-097, FinKN-2012-213, AKN-2065 og AKN-2157. Dette er bl.a. begrunnet i uttalelser i Ot.prp. nr. 49 (1988-89) s. 71-72, hvor man peker på "hensynet til sikrede og det behov sikrede har for klarhet i hva selskapet vil påberope seg".

I selskapets avslagsbrev er det vist til vilkårspkt. 4.4. Dette vilkåret lyder: "Skade som den sikrede eller den som er ansvarlig for bilen har vold ved grov uaktsomhet". Brevet angir imidlertid ikke at det dreier seg om identifikasjon, og gir ikke sikrede den informasjonen han trenger for evt. å komme med innsigelser om grunnlaget for identifikasjonen. Det må kunne forventes at selskapet redegjør for de relevante reglene i avslagsbrevet på en slik måte at sikrede skjønner hva de forskjellige reglene/vilkårene går ut på.

Nemnda stiller for øvrig spørsmål ved om vilkårene for identifikasjon er oppfylt. Selskapet har vilkårsfestet tilsvarende formulering som i fal. § 4-11, 2. ledd bokstav a), og det foreligger ikke opplysninger i saken om at sjåførens disposisjonsrett knyttet til kjøretøyet var av en slik art og omfang som kreves, jfr. bl.a. LB-2004-96899.

Selskapet kan derfor ikke påberope seg grov uaktsomhet i dette tilfellet. Det er da ikke grunnlag for nemnda til å drøfte dette spørsmålet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Lars Enger Barnholdt (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).